

บทวิจัย

การจัดการการดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในชุมชนที่มีความหลากหลายวัฒนธรรม เขตพื้นที่ชายแดนภาคเหนือของประเทศไทย

สุทธิพร มุลศาสตร์*

ชมนาด พจนามาตร์** นิชราวัลย์ ถาวร***

บทคัดย่อ

โรคไม่ติดต่อเรื้อรังเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญและทำลายบุคลากรสาธารณสุขในการจัดการการดูแลให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การวิจัยเชิงพรรณนามีจุดประสงค์เพื่อศึกษา 1) การจัดการการดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในชุมชนที่มีความหลากหลายวัฒนธรรม เขตพื้นที่ชายแดนภาคเหนือของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นโรคหัวใจและหลอดเลือด ความดันโลหิตสูง และเบาหวาน และ 2) การรับรู้การจัดการการดูแลผู้ป่วยไม่ติดต่อเรื้อรังของผู้ให้บริการสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างในศึกษาการจัดการการดูแลผู้ป่วยมี 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารนโยบายการจัดการการดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง จำนวน 10 คน ซึ่งได้รับการสัมภาษณ์เชิงลึก และผู้จัดการการดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง จำนวน 21 คน ผู้นำชุมชนและผู้ป่วย จำนวน 20 คน ซึ่งได้รับการสนทนากลุ่ม ส่วนการศึกษาการรับรู้การจัดการการดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้บริการสุขภาพ จำนวน 39 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก 2) แนวคำถามการสนทนากลุ่ม และ 3) แบบประเมินการดูแลโรคเรื้อรัง (ฉบับภาษาไทย) ซึ่งมีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาและสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคเท่ากับ .99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการการดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในชุมชนที่มีความหลากหลายวัฒนธรรม มีจัดการตาม 6 องค์ประกอบของแบบจำลองการดูแลโรคเรื้อรังของแวกเนอร์ ซึ่งมียุทธศาสตร์การจัดการแบบชุมชนแฝดหรือหมู่บ้านคู่ขนานระหว่างชุมชนไทยและต่างด้าว โดยมุ่งเน้น 3 กลุ่ม 3 วัย และ 4 เสาหลัก ได้แก่ กลุ่มเด็ก วัยกลางคน และผู้สูงอายุ โดยมีผู้รับผิดชอบที่เปรียบเหมือนเสาหลักคือโรงเรียน วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 2) ผู้ให้บริการสุขภาพรับรู้การจัดการการดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในด้านการจัดการระบบบริการสุขภาพ การประสานงานกับชุมชน ระดับปฏิบัติการ (การสนับสนุนการดูแลตนเองของผู้ป่วย การสนับสนุนการตัดสินใจ กลไกการประสานงานในการให้บริการสุขภาพ ระบบเวชระเบียน) และการบูรณาการขององค์ประกอบการดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง อยู่ในระดับดี ซึ่งบุคลากรสาธารณสุข สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการการดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในชุมชนได้

คำสำคัญ: การจัดการการดูแล โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ชุมชนหลากหลายวัฒนธรรม

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** รองศาสตราจารย์ สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

*** พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลแม่สอด